

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Факультет природничих наук
Кафедра анатомії, фізіології людини та тварин

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ БІОЛОГІЇ ТА МЕДИЦИНИ

*Збірник наукових праць
за матеріалами X Міжрегіональної наукової конференції*

17 – 18 травня 2012 року, м. Луганськ

Луганськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2012

УДК 572.7+611(08)
ББК 28.7
A43

Редакційна колегія:

Клімочкіна О. М., доктор медичних наук, професор
Виноградов О. А., доктор медичних наук, професор
Виноградов О. О., кандидат медичних наук, доцент

Актуальні питання біології та медицини :
A43 зб. наук. пр. за матеріалами X Міжрегіональної наук.
конф., 17 – 18 травня 2012 р., м. Луганськ. –
Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»,
2012. – 114 с.

У збірнику представлено матеріали X Міжрегіональної наукової конференції «Актуальні питання біології та медицини».

Рекомендовано для студентів, аспірантів, викладачів та науковців, які займаються медично-біологічними проблемами.

УДК 572.7+611(08)
ББК 28.7

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка» (протокол № 12 від 22 червня 2012 р.)*

© Колектив авторів, 2012

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012

Особливості сезонної мінливості біохімічних показників крові у чоловіків і жінок Самчук В. А., Боярчук О. Д., Скрипник Н. М., Черняк К. О.	76
Морфометричні показники сичуга у гібридів підродини <i>Bovinae</i> Самчук В. А., Стекленьов Є. П.	79
Лікування артеріальної гіпертензії при хронічній хворобі нирок Семеген-Бодак Х. В., Беседіна А. С.	82
Изучение типов дневной работоспособности у студентов-медиков с целью оптимизации режимов обучения и отдыха Сичанова Е. В., Санина Е. В., Солёная Т. Н.	83
Вплив індивідуально-типологічних властивостей ВНД на адаптивні реакції організму в умовах фізичних навантажень Скрипник Н. М., Іванюра І. О., Раздайбедін В. М., Лисенко С. Г., Боярчук О. Д.	85
Этапы структурных изменений мышц задних конечностей крыс при деиннервации Топка Э. Г., Царёв А. А., Кошарный В. В., Абдул-Оглы Л. В.	87
Залежність кінетичних параметрів Na^+, K^+-активованого, Mg^{2+}-залежного гідролізу АТР лімфоцитами периферичної крові хворих на ревматичні захворювання від співвідношення концентрації йонів Na^+ і K^+ Фафула Р. В., Воробець З. Д.	89
Методика инъекции артериальных сосудов большого мозга и мозжечка ртутью Фоминых Т. А., Дьяченко А. П.	90

третьей ОГ составлял ($R_{\text{Контр./4-ОГ}} \pm r = 0,968 \pm 0,083$ при $p < 0,05$). Уровень общей воды в центральных участках печени составлял 77,5 – 79,3 % ($78,22 \pm 0,74$ % при $p < 0,001$) с разницей между максимальным и минимальным показателем 1,8 %, что в 1,04 – 1,05 раза ($1,05 \pm 0,01$ раза при $p < 0,01 – 0,001$) было выше уровня общей воды в печени животных контрольной группы. Показатели коэффициента корреляции и его ошибка указывают на увеличение уровня общей воды у животных четвертой ОГ в центральных участках печени ($R_{\text{Контр./4-ОГ}} \pm r = 0,952 \pm 0,102$ при $p < 0,05$). Уровень общей воды в периферических участках печени составлял 76,5 – 78,0 % ($77,26 \pm 0,60$ % при $p < 0,001$) с разницей между максимальным и минимальным показателем 1,5 % и был в 1,012 – 1,016 раза ($1,014 \pm 0,007$ раза) ниже, чем в центральных участках. В сравнении с контролем показатель уровня общей воды в периферических участках печени повышался в 1,378 – 1,016 раза ($1,179 \pm 0,004$ раза). Показатели коэффициента корреляции и его ошибка у животных четвертой ОГ составлял ($R_{\text{Контр./4-ОГ}} \pm r = 0,972 \pm 0,078$ при $p < 0,05$).

В целом можно заключить, что, несмотря на более высокие показатели уровня общей воды в центральных участках, что может быть связано с венозным стазом. Однако большие изменения происходили в периферических участках печени

УДК 612.12:57.034

Особливості сезонної мінливості біохімічних показників крові у чоловіків і жінок

Самчук В. А., Боярчук О. Д., Скрипник Н. М., Черняк К. О.

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Необхідність вивчення питання взаємодії організму з навколишнім середовищем визначає вибір такого класу біоритмів, як адаптивні, які мають коливання з періодами,

близькими до основних геофізичних циклів і сприяють адаптації організму до періодичних змін навколишнього середовища. У даній роботі ми зупинилися на аналізі біоритмів, які відображають сезонні зміни складу крові людини протягом року. Це обумовлено тим, що, по-перше, сезонні зміни істотно впливають на зміни показників крові людини, а по-друге, необхідно враховувати особливості біоритмів організму в залежності від періоду року, макроритмів або цирканнуальних ритмів.

Відомо, що причинно-наслідковий зв'язок між сезонними змінами в навколишньому природному середовищі і безперервно мінливим станом показників крові безпосередньо відображає стан здоров'я людини. Отже, можна припустити, що джерелом інформації про цирканнуальну ритміку показників крові служить аналіз крові, зроблений у різні пори року.

Метою роботи було вивчення мінливості біохімічних показників крові у практично здорових чоловіків і жінок й впливу сезонних біоритмів людини на них.

Наше дослідження проводилося на базі біохімічної лабораторії реанімації Луганської обласної дитячої клінічної лікарні. У дослідженні брала участь група чоловіків-волонтерів віком 18 – 24 роки й жінок-волонтерів віком 20 – 25 років, в кількості 20 осіб. Усі вони на момент обстеження не мали гострих захворювань і хронічної соматичної патології. Аналіз крові проводився взимку (грудень) та навесні (квітень). В ході дослідження визначали загальний білок, альбумін, білірубін, активність аспартатамінотрансферази (АСАТ) та аланінамінотрансферази (АЛАТ), активність α -амілази, сечовини, креатиніну, тимолової проби, калію, натрію та хлору у сироватці крові. Вибірка виявилася достатньою для аналізу цих біохімічних показників крові ($P \leq 0,05$).

Нашими дослідженнями встановлено, що біохімічні характеристики крові у досліджених волонтерів відповідали межах показників крові в нормі, за виключенням вмісту в сироватці крові АСАТ й альбуміну – взимку й навесні у

чоловіків й альбуміну, креатиніну весною та α -амілази крові взимку у жінок.

Слід відзначити, що при порівнянні індивідуальних показників загального білірубіну встановлено, що взимку у 90 % обстежених чоловіків показник був менше нижньої межі норми, а навесні у 60 % обстежених він зріс, що може свідчити про підвищення розпаду гемоглобіну, зниження функції печінки або бути пов'язаним з ферментними системами, що беруть участь в метаболізмі білірубіну. У обстежених жінок вміст загального білірубіну також зріс.

У досліджених чоловіків вміст альбуміну, як взимку так і навесні, був дещо вищий за норму. Крім того, в більшості чоловіків-волонтерів навесні зменшився вміст загального білка, а у 40 % обстежених – альбуміну. У 70 % досліджених жінок-волонтерів, навпаки, вміст альбуміну весною зріс. За індивідуальними показниками, весною вміст сечовини збільшився у 70 % обстежених чоловіків і 30 % жінок, а у 40 % жінок він зменшився. Вміст креатиніну навесні зріс у 40 % жінок й 20 % чоловіків. У 60 % обстежених чоловіків навесні активність АСАТ зменшилась.

При порівнянні інших середніх біохімічних показників крові суттєвих сезонних відмінностей не виявлено.

Варіювання біохімічних показників крові у досліджених волонтерів підтверджують й коефіцієнти варіації.

Мінливість вмісту загального білка, альбуміну, калію, натрію, хлору у досліджених жінок як взимку, так і навесні була незначною (CV менше 10 %), загального білірубіну, АСАТ – навесні, а креатиніну взимку – середньою (CV від 10 до 20 %), а інших показників – значною (CV більше 20 %), особливо АЛАТ, АСАТ, α -амілази крові. Весною мінливість вмісту загального білірубіну, АЛАТ, АСАТ, α -амілази, тимолової проби, сечовини, калію, натрію і хлору сироватки зменшилось, а загального білка, альбуміну і, особливо, креатиніну – збільшилося, що вказує на значну сезонну мінливість біохімічних показників. У досліджених чоловіків мінливість вмісту загального білка, альбуміну, калію, натрію, хлору, як взимку, так і навесні була

незначною; загального білірубину, АСАТ навесні, а креатиніну взимку – середньою, а інших показників значною, особливо АЛАТ, АСАТ й α -амілази крові. Весною мінливість більшості біохімічних показників крові у досліджених чоловіків зменшилась.

Таким чином, отримані нами результати свідчать про сезонні коливання біохімічного складу крові й активність її гомеостатичної функції як у досліджених чоловіків, так і жінок, але ці коливання мають й статеві відмінності.

УДК 599.735.51:591

Морфометричні показники сичуга у гібридів підродини *Bovinae*

Самчук В. А., Стекленъов Є. П.

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Біосферний заповідник «Асканія-Нова»

При гібридизації дикої форми бантенга з домашньою коровою в Асканії-Нова було отримано близько 400 особин гібридів першого й четвертого покоління. Встановлено, що бантенгові гібриди першого покоління добре розвинуті. У них часто проявляється гетерозис як в пре- так і в постнатальний період. У гібридів другого й третього покоління, отриманих при схрещуванні гібридних самок з самцями домашньої корови гетерозис зберігається, а при схрещуванні з самцями бантенга – зникає. Якісні показники м'ясної та молочної продуктивності гібридів першого покоління значно переважали показники тварин червоної степової породи. Нажаль, розведенню гібридів «у собі» заважає неплідність гібридних самців. Схожа картина спостерігається й при гібридизації бізонів з домашньою коровою. Аналіз внутрішньовидових, міжвидових й більш віддалених схрещувань показує, що при використанні гібридів перших двох варіантів схрещувань були отримані нові